

«Тасдиқ менамом»
Ректори Донишгоҳи байналмилалии
сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон,
доктори илмҳои иқтисодӣ, дотсент
Асрорзода У.С.
аз «17» _____ соли 2026

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба диссертатсияи Давлатов Насимҷон Сайдаҳтамович дар мавзӯи «Ташаккул ва рушди фазои мусоиди соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.06 – Иқтисодиёт ва идоракунии тибқи самтҳои фаъолият (08.00.06.06 – Иқтисодиёти соҳибкорӣ) пешниҳод карда шудааст.

1. Мутобиқати муҳтавои диссертатсия ба ихтисос ё соҳаи илми эълошуда

Диссертатсияи Давлатов Насимҷон Сайдаҳтамович дар мавзӯи «Ташаккул ва рушди фазои мусоиди соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар заминаи бандҳои Шиносномаи ихтисосҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки тибқи қарори Раёсати КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25.05.2026, таҳти №6 тасдиқ гардидааст, мавзӯи диссертатсия пурра ба шиносномаи ихтисоси илмӣ мувофиқат мекунад. Мавзӯи мазкур аз рӯи ихтисоси 08.00.06 – Иқтисодиёт ва идоракунии тибқи самтҳои фаъолият (08.00.06.06 – Иқтисодиёти соҳибкорӣ) омода карда шуда, ба бандҳои 8.1 – Рушди назария ва методи соҳибкорӣ; таҳияи методикаи ташкили фаъолият дар шаклҳои мухталифи соҳибкорӣ; 8.4- Пешгӯйкунии тағйиротҳои сохтории рушди соҳибкорӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ; 8.6- Ташаккул ва рушди шаклҳои гуногуни соҳибкорӣ: аз рӯи нишонаҳои ташкилӣ-ҳуқуқӣ; миқёси фаъолият; намуди фаъолияти соҳибкорӣ (истехсоли, тичоратӣ, молиявӣ, миёнаравӣ ва ғ.); 8.8- Танзими давлатӣ ва дастгирии давлатии фаъолияти соҳибкорӣ; 8.11- Нақшагирии стратегӣ ва пешгӯйкунӣ дар фаъолияти соҳибкорӣ; 8.15 – Ташаккул ва рушди фазои фаъолияти соҳибкорӣ; 8.18. – Маблағгузорӣ дар пешбурди самараноки фаъолияти соҳибкорӣ ва 8.21. – Соҳибкории инноватсионӣ ва рушди он дар соҳаҳои иқтисодиёт мувофиқат менамояд.

2. Мубрам будани мавзӯи диссертатсия

Бояд қайд намуд, ки дар шароити иқтисоди бозорӣ, ки фаъолияти соҳибкорӣ нақши муҳими пешбарандаи рушду устувории иқтисодро мебозад, фароҳам овардани муҳити устувору солим яке аз омилҳои калидии рушди самараноки он ба ҳисоб меравад. Илова бар ин, дар шароити муносири рушди иқтисоди миллӣ, ташаккул ва рушди фазои мусоиди соҳибкорӣ яке аз самтҳои муҳиму калидии сиёсати иҷтимоию иқтисодии кишвар маҳсуб меёбад, зеро соҳибкорӣ ҳамчун нури муҳаррики рушди иқтисодӣ, барои

эҷоди ҷойҳои нави корӣ, афзоиши даромади пулии аҳоли ва баланд бардоштани сатҳи некӯаҳволии ҷомеа нақши муҳим мебозад.

Бояд қайд намуд, ки пас аз ба даст овардани Истиклолияти давлатӣ, Ҷумҳурии Тоҷикистон марҳила ба марҳила ба иқтисоди бозорӣ гузашт. Дар ин раванд, ташаккули бахши хусусӣ ва соҳибкорӣ аҳамияти аввалиндараҷа пайдо кард. Дар солҳои аввал мушкilotи зиёде, аз ҷумла норасоии заминаи ҳуқуқӣ, заъфи инфрасохтор ва маҳдудияти захираҳои молиявӣ вучуд доштанд. Бо вучуди ин, давлат тадриҷан ислоҳоти иқтисодиро роҳандозӣ намуд. Қабули қонунҳо дар бораи соҳибкорӣ, сармоягузорӣ, ҳифзи рақобат ва дастгирии соҳибкории хурду миёна заминаи ҳуқуқии рушди соҳибкориро фароҳам овард. Ҷамчунин, таъсиси ниҳодҳои давлатӣ барои дастгирии соҳибкорон, аз ҷумла Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, нақши муҳим бозид.

Дар замони соҳибистиклолии кишвар барои беҳтар гардонидани шароиту имкониятҳо ҷиҳати рушди фаъолияти соҳибкорӣ тадбирҳои мухталиф аз ҷониби Ҳукумати кишвар ба амал бароварда шуда, мушкilot ва муаммоҳои мавҷуда давра ба давра ҳаллу ҷасл гардида истодааст. Дар баробари фароҳамсозии заминаҳои меъёрии ҳуқуқӣ, амалисозии хусусигардонии амволи давлатӣ, таҳия ва татбиқи барномаҳои давлатӣ, инчунин бо иқдоми бевоситаи Асогузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз соли 2007 инҷониб дар мамлакат бо иштироки соҳибкорону сармоягузори ватаниву хориҷӣ, шарикони рушд ва институтҳои молиявӣ ҷаҳонӣ, инчунин ҷомеаи шаҳрвандӣ - Шурои машваратӣ оид ба беҳтарсозии фазои мусоиди соҳибкорӣ самаранок фаъолият дорад.

Муҳимияти илмӣ кори диссертатсионии мазкур пеш аз ҳама дар он ифода меёбад, ки он ба таҳлили амиқи мафҳуми “фазои соҳибкорӣ”, омилҳои ташаккули он ва механизмҳои рушди устувори фаъолияти соҳибкорӣ бахшида мешавад. Дар таҳқиқот равишҳои гуногуни илмӣ, назарияҳои муосири иқтисодӣ ва таҷрибаи байналмилалӣ мавриди омӯзиш қарор дода шуда, ин имкон медиҳад, ки заминаи назариявӣ рушди соҳибкорӣ дар шароити иқтисоди миллии Тоҷикистон тақмил дода шуда, хулосаҳои илмӣ нав пешниҳод гарданд.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон масъалаи беҳтар намудани фазои соҳибкорӣ бо зарурати ҷалби сармоягузориҳои дохилию хориҷӣ, тақвияти рақобатпазирии иқтисоди миллӣ ва коҳиш додани монеаҳои маъмурию ҳуқуқӣ алоқаманд мебошад. Бо вучуди тадбирҳои андешидашуда, то ҳол як қатор мушкilot дар самти танзими фаъолияти соҳибкорӣ, дастрасӣ ба захираҳои молиявӣ, шаффофияти муҳити ҳуқуқӣ ва самаранокии механизмҳои дастгирии давлатӣ боқӣ мемонанд, ки таҳқиқи илмӣ амиқро тақозо мекунад.

Қобили қайд аст, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун кишвари рӯ ба рушд ба ташаккул ва тақмили фазои мусоиди соҳибкорӣ тавачҷуҳи махсус зоҳир менамояд. Фароҳам овардани муҳити мусоиди соҳибкорӣ на танҳо ба

афзоиши иқтисодиёт мусоидат мекунад, балки сатҳи зиндагии аҳолиро баланд бардошта, ҷойҳои нави корӣ эҷод менамояд.

Дар солҳои охир Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба беҳтар намудани фазои соҳибкорӣ тавачҷуҳи бештар зоҳир менамояд. Соддагардони расмиёти бақайдгирии соҳибкорӣ, кам кардани санҷишҳои беасос, рақамигардони хизматрасониҳои давлатӣ ва ислоҳоти низоми андозбандӣ аз ҷумлаи тадбирҳои амалӣ мебошанд. Илова бар ин, ҷалби сармояи хориҷӣ, дастгирии соҳибкориҳои инноватсионӣ ва рушди соҳибкориҳои занон ва ҷавонон ба сиёсати афзалиятнок табдил ёфтааст. Барномаҳои давлатӣ ва стратегияи рушди миллӣ низ рушди бахши хусусиро ҳамчун муҳаррики асосии иқтисод муайян мекунанд.

Дар асоси гуфтаҳои боло муҳимияти фазои мусоиди соҳибкорӣ дар он зоҳир мегардад, ки он ба рушди иқтисоди миллӣ, диверсификатсияи истеҳсолот ва кам кардани вобастагӣ аз якчанд соҳа мусоидат мекунад. Соҳибкорӣ сатҳи шуғли аҳолиро баланд бардошта, даромади андозиро зиёд менамояд ва ба рушди минтақаҳо таъсир мебахшад. Ғайр аз ин, соҳибкорӣ ба ташаккули синфи миёна, таҳкими суботи иҷтимоӣ ва баланд бардоштани рақобатпазирии кишвар дар бозори байналмилалӣ мусоидат менамояд. Дар шароити муосир, бидуни фазои мусоиди соҳибкорӣ расидан ба рушди устувор ғайриимкон аст.

Умуман, ташаккул ва рушди фазои мусоиди соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон раванди муҳим ва стратегӣ мебошад. Бо вучуди дастовардҳо, боз ҳам тақмили заминаи ҳуқуқӣ, коҳиши монеаҳои маъмурӣ ва дастгирии ҳамаҷонибаи соҳибкорон зарур аст.

Бинобар ин, омӯзиши илмии равандҳои ташаккул ва рушди фазои мусоиди соҳибкорӣ дар ҷумҳурӣ дорои аҳаммияти хоссаи назариявӣ ва амалӣ дошта, интиҳоби чунин мавзӯ барои кори диссертатсионӣ комилан саривақтӣ ва муваппақ ба ҳисоб меравад.

Аҳаммият ва муваппақияти мавзӯи кори диссертатсионии Давлатов Насимҷон Сайдаҳтамовичро маводҳои илмӣ дар боло дарҷгардида асоснок менамояд.

3. Дарачаи навгонӣ ва саҳеҳии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада

Навгониҳои илмӣ диссертатсияи тақризшаванда аз муайян намудани асосҳои назариявӣ ва методии муҳити мусоиди соҳибкорӣ ва пешниҳоди самтҳои асосии тақмили он дар сатҳи микро ва макромӯҳит иборат мебошад.

Дар диссертатсия як қатор муқаррароти нави дорои аҳаммияти иммигратсионӣ амалӣ пешниҳод шудааст, ки ба андешаи мо, муҳимтарини онҳо чунин мебошанд:

1. Дар таҳқиқоти мазкур муаллиф дар асоси омӯзиши ҷанбаҳои гуногуни иқтисодӣ нақш ва аҳаммияти фазои мусоиди соҳибкориро дар низоми иқтисоди бозорӣ ҳамчун як омилҳои калидии рушди иқтисоди миллӣ омӯхта, аҳаммияти фазои мусоид ва ташаккули фаъолияти соҳибкориро мавриди таҳқиқ қарор додааст.

2. Муаллиф дар кори мазкур тамоюлҳои асосии рушди соҳибкорӣ ва шароитҳои мавҷударо барои пешбурди фаъолияти бахши хусусӣ дар Тоҷикистон мавриди таҳлил қарор дода, бо истифода аз усулҳои таҳлили динамикӣ ва муқоисавӣ, равандҳои рушди соҳибкорӣ дар давраҳои гуногуни иқтисодӣ баррасӣ шуда, омилҳои калидӣ ва нақши давлат дар дастгирии бахши хусусӣ арзёбӣ шудаанд. Аз ҷумла, дар доираи заминаҳои институтсионалӣ ва ҳуқуқии таъсиррасон ба рушди фазои мусоиди соҳибкорӣ дар Тоҷикистон тавсияҳои илмӣ пешниҳод гардидааст.

3. Ҳангоми таҳқиқот бо истифода аз таҳлилҳои миқдорӣ ва сифатӣ, инчунин, баррасиҳои назариявӣ ва амалӣ, зарурияти такмили механизми ҳамкорҳои муассисаҳои давлатӣ ва бахши хусусӣ барои рушди фазои соҳибкорӣ зикр гардидааст. Тавсияҳои пешниҳодшуда ба таҳкими заминаҳои ҳуқуқӣ, коҳиши монеаҳои маъмурӣ ва баланд бардоштани самаранокии сиёсати давлатӣ дар самти дастгирии соҳибкорӣ аз нигоҳи илмӣ асоснок ва натиҷагирӣ карда шудааст.

4. Дар кори диссертатсионии мазкур самтҳои афзалиятноки рушди фазои мусоиди соҳибкорӣ дар шароити иқтисоди Ҷумҳурии Тоҷикистон асоснок гардида, бо истифода аз усулҳои таҳлили стратегӣ, моделсозии иқтисодӣ ва таҷрибаи муваффақи байналмилалӣ, омилҳои дохилӣ ва берунае, ки бештар ба рушди соҳибкорӣ таъсир мерасонанд, муайян ва баррасӣ гардидааст.

4. Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо

Қайд кардан зарур аст, ки хулоса ва натиҷаҳои таҳқиқоти илмии муаллиф метавонанд ба тақомул додани асосҳои назариявӣ ва бештар намудани вазъи умумии фазои мусоиди соҳибкорӣ дар кишвар саҳми назаррас гузоранд. Дастовардҳои илмии ин таҳқиқот имконият медиҳанд, ки равандҳои фаъолияти соҳибкорӣ дар минтақаҳои гуногун самараноктар гардида, сатҳи дастгирии молиявии онҳо баланд бардошта шавад.

Тавсияҳои методӣ ва амалии таҳияшуда метавонанд ба таври васеъ дар низоми таҳсилоти олии касбии ҷумҳурӣ татбиқ гарданд. Онҳо барои такмили равандҳои таълимӣ, таҳияи китобҳои дарсӣ ва омӯзонидани курсҳои махсус, инчунин, дар ҷараёни таълим аз рӯйи фанҳои “Асосҳои соҳибкорӣ”, “Сармоягузорӣ”, “Микро ва Макроиқтисодиёт”, “Иқтисоди миллӣ”, “Фаъолияти иқтисоди беруна” ва дигар самтҳои марбут заминаи муҳим фароҳам меоранд.

Аҳамияти амалии таҳқиқоти илмӣ дар он ифода мегардад, ки хулосаҳои назариявӣ ва пешниҳодҳои илман асосноккардашуда дар диссертатсия метавонанд дар фаъолияти Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, ки мақоми салоҳиятдор доир ба рушди соҳибкориро ба уҳда дорад ва дигар сохтору мақомоти дахлдори давлатӣ зимни таҳияи нақшаву барномаҳои рушди соҳибкорӣ дар мамлакат ва ҳалли масъалаву мушкилоти рушди фаъолияти соҳибкорӣ ва ҷалби сармоягузорӣ васеъ истифода карда шаванд.

5. Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсияи зикршуда

Қобили зикр аст, ки ҳадафи асосии тадқиқот дар баррасии маҷмуи муқаррароти назариявӣ, методӣ ва ҷанбаҳои амалӣ вобаста ба фазои мусоиди соҳибкорӣ ифода меёбад. Ин таҳқиқот имконият фароҳам меорад, то мо сатҳи кунунӣ, хусусиятҳои ташаккул, мушкилоти мавҷуда ва самтҳои афзалиятноки такмили фазои мусоиди соҳибкориро дақиқ муайян намоем. Бо асоснок сохтани чунин таҳлил, заминаи илмӣ барои пешниҳоди тадбирҳои зарурии ислохотӣ ва такмили сиёсати давлатӣ дар ин самт муҳайё мегардад.

Ба хоҳири иҷрои чунин ҳадафи муҳим ва расидан ба натиҷаҳои илмӣ, дар ҷараёни таҳқиқ усулҳои гуногуни таҳлиلى ва методҳои муосири илмӣ таҳқиқ истифода шудаанд. Муаллиф маҷмуи васеи усулҳои гуногуни таҳлили иқтисодӣ, ба монанди усули системавӣ-таркибӣ, сабабу натиҷа, усули омӯзиши омилҳо, экспертӣ-таҳлиلى, иқтисодӣ-математикӣ, иҷтимоӣ, алоқамандии хусусиятҳои миқдорию сифатӣ ва усулҳои пешгӯии илмиро ба кор бурдааст. Ин маҷмуи методологӣ имконият додааст, ки равандҳои иқтисодӣ аз ҷанб самт мавриди омӯзиш қарор гиранд ва фаҳмиши муфассалу ҳамачонибаи фазои мусоиди соҳибкорӣ пешниҳод гардад.

Истифодаи ин усулҳо боис гардид, ки натиҷаҳои бадастомада дорои дараҷаи баланди эътимоднокӣ бошанд, хулосаҳои илмӣ бо далелҳои мушаххас асоснок гарданд ва тавсияҳои пешниҳодшуда ба талаботи илми иқтисод ва амалияи идоракунии соҳибкорӣ мувофиқ бошанд. Дар ин замина, тадқиқот на танҳо арзиши назариявӣ, балки аҳамияти амалӣ низ пайдо мекунад, зеро самтҳои такмили фазом мусоиди соҳибкорӣ бо назардошти воқеияти иқтисоди миллӣ ва талаботи рушди устувори соҳибкорӣ муайян карда шудаанд.

6. Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот.

Таҳқиқот аз баёни салоҳиятноки мақсад ва вазифаҳо, предмет ва объекти таҳқиқот, асосноккунии заминаи назариявӣ ва методии таҳқиқот иборат аст. Иштироки бевоситаи муаллифро интишори мақолаҳои илмӣ оид ба мавзӯи диссертатсия, баромадҳо дар конференсияҳои илмӣ – амалӣ ва илмӣ – назариявӣ дар сатҳи байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва минтақавӣ тасдиқ мекунанд.

7. Нашри натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ

Дар асоси таҳлили маълумоти мавҷуда муайян мегардад, ки натиҷаҳо ва муқаррароти асосии диссертатсия дар 11 мақолаи илмӣ дар ҳаҷми 8,5 ҷ.ч инъикос ёфтаанд. Аз ин шумора 6 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшаванда, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф шудаанд, ба нашр расидаанд. Ҳамчунин 5 мақолаи дигар дар маҷаллаҳои илмӣ ва маводҳои конференсияҳо

чоп шудаанд. Ин нишон медиҳад, ки таълифоти муаллиф ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионӣ комилан мутобиқ мебошад.

8. Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Соҳтор ва ҳаҷми диссертатсия

Соҳтори кори диссертатсионии Давлатов Насимҷон Сайдаҳтамович дар мавзуи «Ташаккул ва рушди фазои мусоиди соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», гузориши мақсад ва алоқамандии мантиқии онҳоро тасдиқ мекунад.

Диссертатсия аз муқаддима, 3 боб, 9 зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиёт ва феҳристи интишороти илмии доктараби дараҷаи илмӣ иборат аст. Муҳтавои асосии диссертатсия дар 181 саҳифа таҳия гардида, дар он 19 ҷадвал, 19 расм ва 13 диаграмма пешниҳод шудааст.

Дар қисмати **муқаддима** муҳимияти мавзуи диссертатсия асоснок гардида, сатҳи таҳқиқи масъала, мақсад ва вазифаҳои асосии он муайян шудаанд. Ҳамчунин, объекти таҳқиқ, предмети он ва фарзияи илмӣ мушаххас карда шуда, асосҳои назариявӣ методологӣ ва манбаъҳои маълумотӣ оварда шудаанд. Навгонии илмии таҳқиқот, нуктаҳои асосие, ки барои ҳимоя пешниҳод мегарданд, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ, инчунин дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳо баён карда шудаанд. Мутобиқати кори диссертатсионӣ ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, саҳми шахсии доктараб дар иҷрои таҳқиқот, натиҷаҳои таъбиқшуда ва мақолаҳои илмии вобаста ба мавзӯ низ инъикос ёфтаанд. Илова ба ин, соҳтор ва ҳаҷми умумии диссертатсия низ нишон дода шудааст (с. 4 - 14).

Дар боби якуми диссертатсия **«Асосҳои илмию назариявии ташаккули фазои мусоиди соҳибкорӣ»** (с. 15- 68) нақш ва мавқеи соҳибкорӣ дар низоми иқтисоди бозорӣ, моҳият ва аҳамияти ташаккули фазои мусоиди соҳибкорӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтааст. Инчунин, асосҳои методии арзёбии фазои мусоиди соҳибкорӣ сармоягузорӣ баррасӣ гардида, муаллиф фикру андешаҳои худро вобаста ба масъалаҳои мазкур муфассал баён намудаст.

Дар диссертатсия таҳаввули таърихии мафҳум ва назарияи соҳибкорӣ аз давраҳои қадим то концепсияҳои муосири иқтисодӣ мавриди таҳлили муфассал қарор гирифтааст. Андешаҳои файласуфони Юнону Рими қадим, намояндагони мактаби классикӣ (Р. Кантлон, А. Смит, Ж.Б. Сэй, А. Маршалл), назарияи инноватсионии Й. Шумпетер, равияи неоавстриягӣ (Ф. Хайек, Л. Мизес, И. Кирцнер), инчунин дидгоҳҳои муосир (П. Друкер ва дигарон) ба таври муқоисавӣ таҳлил гардидаанд. Ин фарогирӣ аз сатҳи баланди омодагии назариявии кори мазкур шаҳодат медиҳад (с. 16-19).

Дар боби мазкур муаллиф дар натиҷаи омӯзиши ҳамаҷонибаи осори илмии олимони ватанию хоричӣ, ки дар адабиёти иқтисодии давраҳои муайян ба таъб расидаанд шинос гардида, ба шарҳу тавзеҳи илмии онҳо (с. 21) назар карда, ба саҳми ҳар кадоми онҳо фаҳмиши худро ибрази ақида

кардааст. Дар кори таҳқиқоти моҳият ва раванди ташаккулёбии назарияи соҳибкорӣ, шарҳу тавзеҳи онҳо (с. 23-25) илман асоснок баён шудаанд ва дорой аҳаммияти хос мебошанд.

Муаллиф соҳибкориро на танҳо ҳамчун фаъолияти ба даст овардани фоида, балки ҳамчун механизми ҷорисозии инноватсияҳо, омили азнавтаксимкунии захираҳои иқтисодӣ, муҳаррики рушди иқтисоди миллӣ, сарчашмаи ташаккули табақои миёна ва воситаи таъмини шароитҳои иҷтимоӣ асоснок менамояд (с. 25). Чунин равиши комплексӣ ба моҳияти соҳибкорӣ ба талаботи илми иқтисоди муосир ҷавобгӯ мебошад.

Ҷадвалҳои пешниҳодшуда (оид ба таҳаввули назарияҳо, функцияҳо ва хусусиятҳои соҳибкорӣ) сохтор ва мантиқи таҳлилро мукамал намуда, ба низомнокии натиҷаҳои илмӣ мусоидат мекунад. Истифодаи манбаъҳои илмӣи ватанӣ ва хориҷӣ заминаи назариявии таҳқиқотро устувор гардондааст.

Муаллиф дар асоси таҳлили густурдаи адабиёти илмӣи ватанӣ ва хориҷӣ мафҳуми «фазои соҳибкорӣ»-ро ҳамчун маҷмуи шароитҳои институтсионалӣ, ҳуқуқӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва инфрасохторӣ асоснок намудааст, ки имконият ва ҳавасмандии субъектҳои соҳибкориро барои амалисозии фаъолияти самаранок муайян менамоянд. Илова бар ин, дар фасли мазкур мафҳумҳои «муҳити соҳибкорӣ», «муҳити сармоягузорӣ», «муҳити бозорӣ» ва «фазои соҳибкорӣ» ба таври муқоисавӣ таҳлил гардида, мавқеи муаллиф нисбат ба истифодаи истилоҳи «фазои мусоиди соҳибкорӣ» аз ҷиҳати методологӣ асоснок карда шудааст (с. 35).

Муаллиф дуруст таъкид кардааст, ки дар ташаккулёбии фазои мусоиди соҳибкориро сармоягузорӣ сиёсат ва амалҳои мақомоти давлатии идоракунӣ мавқеи калидӣ дорад, ҳамзамон бо ин рушди истеҳсолот, таъмини бучети давлатӣ, рушди соҳаҳои хизматрасонии иҷтимоӣ ва ҳалли масъалаҳои мубрами он дар маҷмуъ рушди устувори иқтисодӣ ва сатҳи некуаҳволии мардум вобастагии мустақим дорад, ақидаи хешро дар расми 1.2. нишон додааст (с. 39).

Ҷиҳати мусбати дигари кор дар он зоҳир меёбад, ки муаллиф фаъолияти «Шурои машваратӣ оид ба беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ ва соҳибкории назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро ҳамчун механизми муҳими муколамаи давлат ва бахши хусусӣ арзёбӣ намуда, нақши онро дар тақмили сиёсати давлатӣ нишон додааст (с. 43). Ин масъала аҳаммияти амалӣ ва миллӣ доштани таҳқиқотро тақвият мебахшад.

Дар кори мазкур муаллиф бо исрор таъкид меамояд, ки соҳибкории озод дар натиҷаи амалишавии ҷор гурӯҳи омилҳои ба ҳам алоқаманд, сиёсӣ, иқтисодӣ, ҳуқуқӣ ва психологӣ метавонад ташаккул ёбад, боварию эътимоди соҳибкор ба устувории фаъолияти самаранок дар ояндаи миёнамӯҳлат омили ҳавасмандгардонандаи асосӣ гардад ва эътимоди ниҳодҳои дахлдор бояд фаъолияти шаффофу пешгӯишаванда дошта бошанд (с. 56).

Инчунин, дар боби мазкур аз тарафи муаллиф беш аз 10 методикаи аз ҷониби коршиносону олимони соҳаҳои мухталиф пешниҳодшуда мавриди

таҳлил қарор гирифта, муайян карда шудааст, ки бештари онҳо ба арзёбии ҷанбаҳои алоҳидаи фазои соҳибкорӣ нигаронида шудаанд, назари хосса дорад (с. 58).

Бартарии дигар боби мазкур дар он зоҳир мегардад, ки муаллиф равишҳои мавҷудаи арзёбиро аз рӯи якчанд аломат, аз қабилӣ таркиби омилҳои ба инобат гирифташаванда, сатҳи арзёбӣ (миллӣ ва минтақавӣ), самти арзёбишаванда (соҳибкорон, аҳоли, коршиносон ё равиши омехта), гурӯҳбандӣ намудааст. Ин гурӯҳбандӣ аҳамияти методологӣ дошта, ба низомнокии равишҳои гуногуни илмӣ мусоидат менамояд (с. 57).

Муаллиф бо асоснокии илмӣ таъкид менамояд, ки то имрӯз методикаи ягона ва комплекси арзёбии фазои соҳибкорӣ мавҷуд нест, зеро хусусиятҳои иқтисодӣ, институтсионалӣ ва иҷтимоии кишварҳо фарқ мекунанд. Аз ин рӯ, зарурати истифодаи равиши маҷмӯӣ (комплексӣ), ки робитаи сабаб ва натиҷаро ба инобат мегирад, пешниҳод гардидааст (с. 59).

Аҳамияти илмӣ боби мазкур дар он зоҳир мегардад, ки муаллиф назарияҳои умумии иқтисодиро ба шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқ намудааст. Хусусиятҳои ташаккули соҳибкорӣ дар давраи гузариш ба иқтисоди бозорӣ, мушкilotи институтсионалӣ, маҳдудиятҳои сармоягузорӣ, сатҳи рушди низоми бонкӣ ва масъалаҳои муҳити соҳибкорӣ мавриди таҳлили воқеъбинона қарор гирифтаанд. Таҳлили муфассали омилҳои ташаккулдиҳандаи фазои соҳибкорӣ омӯхта шуда, муаллиф омилҳои макроиқтисодӣ, низоми андозбандӣ, дастрасӣ ба захираҳо, сатҳи танзими давлатӣ, сифати институтҳои судӣ, дараҷаи коррупсия, инфрасохтори дастгирикунанда ва муносибатҳои давлат бо бахши хусусиро ҳамчун унсурҳои калидӣ муайян намудааст.

Дар боби дуоми диссертатсия **«Вазъи муосир ва хусусиятҳои ташаккули фазои мусоиди соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»** аз ҷониби муаллиф рушди фаъолияти соҳибкорӣ ва арзёбии ташаккули асосҳои институтсионалии рушди бахши хусусӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳлил ва баррасӣ таҳлили гардида, инчунин, такмили заминаҳои меъёрии ҳуқуқии фазои соҳибкорӣ ва ҷалби сармояи хусусӣ ба рушди соҳаҳои иқтисоди миллӣ баҳо дода шудааст (сах. 69-124).

Боби дуоми қори илмӣ ба таҳлили амиқи вазъи муосири рушди фаъолияти соҳибкорӣ ва ташаккули фазои мусоиди соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида шуда, аз лиҳози мазмун, сохтор ва асоснокии илмӣ аҳамияти назаррас дорад.

Муаллиф бо истифода аз усулҳои таҳлил, муқоиса ва ҷамъбасти омӯрӣ рушди фаъолияти соҳибкориро дар шароити гузариш ба иқтисоди бозорӣ ҳамаҷониба баррасӣ намудааст. Афзалияти асосии ин фасл дар он зоҳир мегардад, ки масъалаи рушди соҳибкорӣ дар робита бо сиёсати давлатии иқтисодӣ, ислоҳоти институтсионалӣ ва заминаҳои ҳуқуқию меъёрӣ таҳлил шудааст (с. 69-70).

Ҷиҳати мусбат ва қобили қайд он аст, ки муаллиф аз ҳаҷми васеи маълумоти омӯрӣ (солҳои 2015–2023), санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, паёмҳои

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳисоботҳои расмӣ оморӣ ва таҳлилҳои ташкилотҳои байналмилалӣ истифода бурда, натиҷагирӣҳои худро бо далелҳои рақамӣ асоснок намудааст. Таҳлили тамоюли тағйирёбии шумораи субъектҳои соҳибкорӣ, сатҳи хусусигардонӣ, фаъолияти соҳибкорони инфиродӣ, инчунин нишондиҳандаҳои минтақавӣ рушди соҳибкорӣ бо истифода аз чадвалу диаграммаҳо баён гардида, арзиши амалӣ ва таҳлилии корро боло мебардорад (с. 71-124).

Таъмини инкишофи босуръати фаъолияти соҳибкорӣ ва ташаккули фазои мусоиди соҳибкорӣ дар мамлакат ба фикри муаллифи рисола, яке аз самтҳои муҳими иқтисоди бозорӣ ба шумор меравад. Барои дастгирии давлатии фаъолияти соҳибкории истеҳсолӣ, тиҷоратӣ ва ғайра бо роҳи муқаррар кардани имтиёзҳои мухталиф, алалхусус қорӣ намудани низоми “Равзанаи ягона”, ворид намудани тағйиру иловаҳо ба қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи ҷамъиятҳои саҳомӣ”, “Дар бораи муфлисшавӣ”, дар таҳрири нав қабул шудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи ҷимоя ва дастгирии давлатии соҳибкорӣ”, дар низоми андозбандӣ ворид намудани имтиёзҳо, қорӣ намудани моратрия дар давраҳои муайян нисбати санҷишҳои зиёди муваффақонаи субъектҳои фаъолияти соҳибкории истеҳсолӣ ба қатори чораҳои судманд ва заруртарин махсуб мешаванд, мавриди таҳқиқ қарор додааст (с. 72-74).

Муаллиф ба таври мантиқӣ нишон медиҳад, ки ислоҳоти иқтисодӣ, соддакунии расмиёти бақайдгирӣ, қорӣ намудани низомҳои «Равзанаи ягона», коҳиш додани сарбории андозӣ ва дастгирии молиявии давлатӣ дар ташаккули фазои мусоиди соҳибкорӣ нақши калидӣ бозидаанд. Ҳамзамон, масъалаҳои ҳалталаб, аз ҷумла сатҳи баланди барҳамхӯрии субъектҳои соҳибкорӣ, маҳдудияти дастрасӣ ба захираҳои молиявӣ, иқтисоди пинҳонӣ ва номукаммалии инфрасохтори соҳибкорӣ ба таври интиқодӣ таҳлил шудаанд (с. 85).

Қобили таваҷҷуҳ аст, ки муаллиф рушди соҳибкориро дар иртибот бо ҳадафҳои стратегияи кишвар, бахусус саноатикунони босуръат, таъмини шуғли пурмаҳсул ва рушди устувори иқтисодӣ арзёбӣ намуда, ҳулосоҳои илмӣ ва пешниҳодҳои мантиқӣ пешниҳод кардааст (с. 96).

Муаллиф ишора мекунад, ки дар Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон то соли 2030 беҳтарсозии фазои соҳибкориро сармоягузорӣ ҳамчун воситаи суръат бахшидан ба рушди иқтисодӣ ва баланд бардоштани сифати он қабул шудааст (с. 102). Ин баёнгари он аст, ки ислоҳоти меъёрӣ ва тадбирҳои давлат ба ҷалби сармояи хусусӣ ва тақвияти рақобатпазирӣ мусоидат кунанд. Ба ҳамин тариқ, муҳити ҳуқуқӣ ва стратегияи давлатӣ яққоя таъсири мустақим ба рушди баҳши хусусӣ доранд.

Бо вучуди ин, таҳлил нишон медиҳад, ки як қатор мушкилот ҳанӯз боқӣ мондаанд (с. 112). Масалан, маҳдудият дар дастрасӣ ба маблағҳои дарозмуддат, малакаи пасти соҳибкорон, нокифоягии инфрасохтор ва ҳамкориҳои маҳаллии давлат бо баҳши хусусӣ. Муаллиф дуруст таъкид

мекунад, ки ин масъалаҳо рушди босуръати соҳибкорӣ ва ҷалби сармояи хусусиро маҳдуд мекунанд, гарчанде заминаи меъёрии ҳуқуқӣ вучуд дорад.

Ислоҳоти муассисаҳои молиявӣ ва дастгирии соҳибкорӣ, аз қабилӣ таъсиси МД «Маркази татбиқи лоихаҳои шарикӣ давлат ва бахши хусусӣ», феҳристи электрони гарави амвол ва «Барномаи дастгирии давлатии соҳибкорӣ 2012–2020», нишон медиҳанд, ки давлат барои фароҳам овардани фазои мусоид тадбирҳои мушаххас андешидааст (с. 121, расми 2.6).

Дар умум, боби мазкури кори илмӣ бо сатҳи баланди таҳлили илмӣ, асоснокии назариявӣ амалӣ ва мутобиқати пурра ба талаботи корҳои илмӣ таҳия гардида, барои истифода дар таҳқиқоти минбаъда, таҳияи пешниҳодҳои сиёсати иқтисодӣ ва рушди фазои соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аҳамияти назаррас дорад.

Боби сеюми диссертатсия таҳти унвони «**Самтҳои асосии таъминии фазои мусоиди соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон**» доир ба таҳияи концепсияи рушди соҳибкориву сармоягузорӣ, моделсозии иқтисодию риёзии дурнамои нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ дар робита бо рушди бахши хусусӣ баррасӣ гардида, илова бар ин, самтҳои афзалиятноки рушди фазои мусоиди фаъолияти соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди омӯзиши ҳамаҷониба қарор гирифтааст (с. 125-159).

Муаллиф таъкид мекунад, ки соҳибкорӣ ва сармоягузорӣ ҳамчун қувваи пешбаранда ва омили калидии рушди иқтисодиву иҷтимоӣ нақши асосӣ дошта, бо татбиқи концепсия ва барномаҳои рушд ва ислоҳоти мушаххас натиҷаҳои назаррас ба даст омадаанд (с. 127).

Яке аз дастовардҳои муҳими ислоҳот, ки ба таври муфассал дар боб оварда шудааст, ин афзоиши саҳми бахши хусусӣ дар маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ мебошад, ки дар давраи таҳлилшаванда аз 54% ба зиёда аз 70% расидааст. Муаллиф ин нишондиҳандаҳоро ҳамчун натиҷаи муваффақияти сиёсати хусусигардонии моликияти давлатӣ ва таҷдиди субъектҳои хоҷагидор арзёбӣ мекунад. Ин рақамҳо собит мекунанд, ки ислоҳоти иқтисодӣ ва таҳияи концепсияҳо бевосита ба рушди субъектҳои соҳибкорӣ ва ҷалби сармоя таъсиргузор буданд (с. 132).

Боби мазкур инчунин ба самтҳои асосии рушди соҳибкорӣ дар давраи миёнамуҳлат ва дарозмуддат ишора мекунад, ки аз ҷумла ба истифодаи самараноки захираҳои табиӣ кишвар, ҷалби соҳибкории миёна ба модели саноативу аграрӣ, дастгирии соҳибкории хурду миёна, ҳавасмандсозии сармоягузорӣ, пешгирии коррупсия ва рушди инфрасохтори технологӣ равона шудаанд. Ин самтҳо на танҳо назарияро амалӣ мекунанд, балки асоси амалии сиёсати иқтисодӣ ва иҷтимоиро фароҳам меоранд (с. 136).

Қайд шудааст, ки фароҳамсозии фазои мусоиди соҳибкорӣ на танҳо сиёсати давлатӣ ва стратегияи миёнамуҳлатро талаб мекунад, балки тавачҷуҳи ҳамоҳангшуда ба рушди технологӣ, рақамӣ ва институтсионалӣ, ҳамчунин ҷалби самараноки сармоя ва рушди субъектҳои соҳибкориро низ талаб мекунад. Ин равиши комилан ҳамгиро ва стратегӣ метавонад дар оянда

заминаи рушди устувори иқтисоди миллӣ ва беҳбудии сатҳи зиндагии аҳолиро фароҳам оварад (с. 140).

Дар фасли мазкур яке аз қисмҳои муҳим ин таҳлилу моделсозии иқтисодию риёзӣ барои пешгӯии рушди макроиқтисодии Тоҷикистон, бо таваҷҷӯҳи махсус ба бахши хусусӣ, ба ҳисоб меравад. Муаллиф масъалаи ҳамбастагии нишондиҳандаҳои макроиқтисодиро дар доираи қонуни диалектикаи ягонагии умумият, махсусият ва фардият муҳокима мекунад ва барои рушди устувори иқтисод муҳимияти ҳамоҳангсозии сатҳҳои микро-, мезо- ва макроиқтисодиро таъкид менамояд (с. 145).

Муаллиф тавсия медиҳад, ки барои расидан ба нишондиҳандаҳои СМР ва таъмини ҳиссаи сармоягузори хусусӣ то соли 2030 (25%), бояд фазои соҳибкорӣ таҳким дода шуда, эътимод ва ҳамкориҳои бахши давлатию хусусӣ таъмин карда шавад.

Дар боби мазкури диссертатсия муаллиф барои амалӣ шудани ҳадафҳои асосии стратегияи рушди афзалиятдори соҳибкории инфиродӣ дар самти хизматрасонии савдои молҳои истеъмолӣ ба аҳоли, аз ҷумла соҳибкории инноватсионии хурд ва рушди он, ҳаллу фасли вазифаҳои зиёдеро муҳим ва илман асоснок пешниҳод менамояд, ки ба андешаи мо дар ривочу раванҷи ин омилҳои пешбарандаи иқтисоди миллӣ ба таври нишонрас мусоидат менамояд.

Ба андешаи мо дар ин қисмати кор нақш ва мавқеи асосиро шарҳу тавзеҳи самтҳои асосии рушди стратегияи соҳибкорӣ ва сармоягузорӣ соҳиб мебошад, ки ба рушди шароитҳои институтсионалӣ, хусусан сатҳи рушди фазои иҷтимоиву маъмурӣ, шароитҳои рақобатпазирӣ ва молиявӣ имкон медиҳад ва рушди босуръати соҳибкориро таъмин менамояд.

Дар қисмати хулосавии диссертатсия дар асоси маводҳои таҳқиқоти гузаронидашуда, як қатор хулосаву тавсияҳои муаллиф нишон дода шудаанд (с. 160-162), ки мувофиқи андешаи инчониб истифодаи онҳо ба рушди босуботи фаъолияти соҳибкорӣ дар Тоҷикистон нақши муайян мегузоранд.

9. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи КOA назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Диссертатсия ба талаботҳои додани дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.06 – Иқтисодиёт ва идоракунии тибқи самтҳои фаъолият (08.00.06.06 – Иқтисодиёти соҳибкорӣ), талаботҳои омодаасозӣ ва экспертизаи диссертатсияҳо дар Шурои диссертатсионӣ, инчунин, дигар талаботҳои КOA назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.03.2023, №295 “Оид ба тағйиру иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267” тасдиқ шудааст, мутобиқ мебошад.

Довталаб диссертатсияро бо риояи меъёрҳои имлои забони тоҷикӣ, бо забони илмӣ омода намуда, мувофиқи дастурамал доир ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводи илмӣ таҳия кардааст.

Автореферати диссертатсияи Давлатов Насимҷон Сайдаҳтамович тибқи талаботи муқарраргардида барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ таҳия гардида, мазмуни асосии таҳқиқотро инъикос мекунад ва дар он натиҷаҳои илмии асоснокгардида шарҳи пурраи худро ёфтаанд.

10. Мутобиқати таҳассуси илмии довталаб ба дараҷаи илмӣ

Аз муҳтавои диссертатсияи пешниҳодшуда бармеояд, ки таҳассуси илмии довталаб ба дараҷаи илмии дархостшуда 08.00.06.06 – Иқтисодиёти соҳибкорӣ мутобиқат менамояд. Довталаби дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ Давлатов Насимҷон Сайдаҳтамович ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №627 тасдиқ шудааст, мутобиқат мекунад. Таҳқиқоти мазкур аз ҷониби муаллиф мустақилона анҷом дода шуда, мазмуну моҳият ва мантиқи таҳқиқот дорои услубӣ илмӣ мебошад. Сатҳи навгонӣ, вазифаҳои гузошташуда, нуқтаҳои илмӣ ва пешниҳоду тавсифҳои ба ҳимоя пешниҳодшуда, инчунин мақолаҳои илмӣ саҳми шахсии муаллифро тасдиқ мекунанд. Хулоса диссертатсияи Давлатов Насимҷон Сайдаҳтамович дар мавзӯи «Ташаккул ва рушди фазои мусоиди соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба талаботи таҳияи таҳқиқотҳои диссертатсионӣ мувофиқ буда, муаллифи он сазовори ноил гардидан ба дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ ва дигар талаботи муқаррарнамудаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 «Дар бораи тартиби додани дараҷаҳои илмӣ» мебошад.

Натиҷаҳои илмии аз тарафи довталаб дар раванди таҳқиқоти диссертатсионӣ ба даст овардашуда ба талаботҳои додани дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ мутобиқат мекунад.

Довталаби дараҷаи илмиро ҳамчун корманди илмӣ тавсиф намуда, сатҳи донишандӯзӣ, қобилияти баланди илмӣ ва масъулиятнокии ӯро таъкид намудан зарур аст. Давлатов Насимҷон Сайдаҳтамович қобилияти анҷом додани фаъолияти илмӣ-таҳқиқотиро дар сатҳи зарурӣ нишон дода, ӯ метавонад мустақилона хулосаҳои илмиро барои муайян намудани самтҳои самаранокӣ дастрасии мақсадҳои гузошташуда муқаррар намояд.

11. Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия

Умуман, аз ҷиҳати аҳамияти илмӣ ба диссертатсияи мазкур баҳои мусбат дода мешавад. Аммо, дар баробари комёбиҳои назаррас, дастоварду муваффақиятҳо ва пешниҳодҳои ҳадафмандона диссертатсия аз норасогиҳо ва ҳолатҳои баҳсталабе, ки хусусияти чузъӣ доранд холи нест, алалхусус:

1. Муаллиф дар қори таҳқиқотии худ масъалаи арзёбии фазои мусоиди соҳибкориро дар зербобҳои алоҳидаи қор муфассал дарҷ намудааст, аммо барои тақвият додани ҷанбаҳои амалӣ, баъзе хулосаҳои назариявӣ бо нишондиҳандаҳои муқоисавии байналмилалӣ ё таҷрибаи кишварҳои муваффақ дар самти ташаккули фазои соҳибкорӣ боз ҳам васеътар муқаммал карда мешуданд, ба мақсад мувофиқ мебуд.

2. Дар зербоби 1.2. муаллиф бештар ба шароитҳои аз тарафи давлат фароҳам оварда, диққати махсус равона намудааст, агар дар ин қисмат ба моҳияти фазои мусоиди соҳибкорӣ мувофиқи талаботҳои бозори истеъмолкунанда мароқ зоҳир менамуд, боз ҳам сифати илмии кор баланд мегардид.

3. Дар кори мазкур (зербоби 2.1.) бештар таҳлили фазои маъмурии рушди соҳибкорӣ анҷом дода шудааст, аммо ба фазои мусоиди иқтисодӣ кам тавачҷуҳ шудааст, хуб мешуд агар муаллиф таҳлили фазои мусоиди иқтисодӣ-молиявии соҳибкориро анҷом медод.

4. Арзиши илмии кор баланд мегардид агар муаллиф барҳамхурии субъектҳои хоҷагидорро боз ҳам пурратар таҳлил менамуд ва вобаста ба он алоқамандии сабабию натиҷавии байни сиёсати давлатӣ ва сатҳи барҳамхурии субъектҳои соҳибкориро амиқтар шарҳ медод.

5. Бештар мегардид агар дар таҳқиқоти мазкур барои баҳо додани вазъи муосир ва хусусиятҳои ташаккули фазои мусоиди соҳибкорӣ, таҳлили омилҳои таъсиркунанда ва баҳои иқтисодии онҳо ба ташаккули фазои мусоиди соҳибкорӣ анҷом дода мешуд.

6. Мазмуни илмии кор боз ҳам баланд мегардид, агар муаллиф хусусиятҳои фазои мусоиди соҳибкориро бо дарназардошти хавф ва талаботи сармоягузори мавриди омӯзиш қарор дода, инчунин алоқамандии унсурҳои дигари муҳити соҳибкориро ба муҳити молиявӣ ба тарикӣ модели иқтисодӣ пешниҳод менамуд.

7. Агар дар кори мазкур SWOT-таҳлил ва PEST-таҳлил барои баҳо додани омилҳои муҳити дохила ва берунаи соҳибкорӣ анҷом дода мешуд, сифати амалии кор боз ҳам баланд мегардид.

Эроду тавсияҳои зикршуда ба сатҳи баланди илмию амалии таҳқиқоти мазкур таъсири манфӣ намерасонанд. Ба назар гирифтани онҳо дар таҳқиқотҳои ояндаи диссертант самаранок арзёбӣ мегарданд.

12. Хулосаи умумӣ доир ба диссертатсия.

Хулоса, диссертатсияи Давлатов Насимҷон Сайдаҳтамович дар мавзӯи «Ташаккул ва рушди фазои мусоиди соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.06 – Иқтисодиёт ва идоракунӣ тибқи самтҳои фаъолият (08.00.06.06 – Иқтисодиёти соҳибкорӣ) дар сатҳи зарурии илмӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун ба талаботи мавҷуда мутобиқ мебошад.

Дар маҷмӯъ, кори диссертатсионӣ дар мавзӯи «Ташаккул ва рушди фазои мусоиди соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.06 – Иқтисодиёт ва идоракунӣ тибқи самтҳои фаъолият (08.00.06.06 – Иқтисодиёти соҳибкорӣ) пешниҳод гаштааст, рисолаи илмӣ анҷомёфта буда, ҳислату мазмуни илмию амалӣ дошта, муаллифи он Давлатов Насимҷон Сайдаҳтамович сазовори дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.06.06 – Иқтисодиёти соҳибкорӣ мебошад.

Тақризи муассисаи пешбар дар асоси муқаррароти бандҳои 76-79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 тасдиқ гардидааст, таҳия ва пешниҳод шудааст. Тақризи аз ҷониби номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент Валиев Низомиддин Шаробудинович омода гардидааст.

Тақризи муассисаи пешбар дар ҷаласаи кафедраи соҳибкорӣ ва иқтисодиёти соҳавии Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкории Тоҷикистон муҳокима ва тасдиқ карда шудааст (суратҷаласаи №5/1 аз 16-уми февралӣ соли 2026). Дар ҷаласаи кафедра 13 нафар аъзоёни кафедра иштирок доштанд.

Натиҷаи овоздиҳӣ:

Иштирок доштанд – 13 нафар омӯзгорон, аз ҷумла 10 нафар докторону номзадони илм;

Ҳуқуқи овоз доданро доранд – 10 нафар докторону номзадони илм;

“Тарафдор” – 10 нафар;

“Зид” – нест;

“Бетараф” – нест.

Раисикунандаи ҷаласа:

доктори илмҳои иқтисодӣ, дотсент,
муdiri кафедраи соҳибкорӣ ва иқтисоди
соҳавии Донишгоҳи байналмилалӣ
сайёҳӣ ва соҳибкории Тоҷикистон

Одиназода К.С.

Ташхисгар:

номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсенти
кафедраи соҳибкорӣ ва иқтисоди
соҳавии Донишгоҳи байналмилалӣ
сайёҳӣ ва соҳибкории Тоҷикистон

Валиев Н.Ш.

Котиби ҷаласа:

номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсенти
кафедраи соҳибкорӣ ва иқтисоди
соҳавии Донишгоҳи байналмилалӣ
сайёҳӣ ва соҳибкории Тоҷикистон

Чалолов А.А.

Имзоҳои Одиназода К.С., Валиев Н.Ш. ва Чалолов А.А. -ро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ
ва соҳибкории Тоҷикистон

Чураев Ш.Н.

Суроғаи муассисаи пешбар: Ҷумҳурии Тоҷикистон,

734055, ш. Душанбе, к. Борбад 48/5, Донишгоҳи
байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкории Тоҷикистон

Тел: (+992 37) 234-88-00 (03), 907733247

Е-mail: dsx_ips@mail.ru, web: http://iutet.tj

16.02.2026